

VŠB – Technická univerzita Ostrava
Fakulta elektrotechniky a informatiky

PRAVDĚPODOBNOST A STATISTIKA

Domácí úkoly – Zadání 13

JMÉNO STUDENTKY/STUDENTA:

OSOBNÍ ČÍSLO:

JMÉNO CVIČÍCÍ/CVIČÍCÍHO:

	DATUM ODEVZDÁNÍ	HODNOCENÍ
DOMÁCÍ ÚKOL 1:		
DOMÁCÍ ÚKOL 2:		
DOMÁCÍ ÚKOL 3:		
DOMÁCÍ ÚKOL 4:		
CELKEM:	-----	

Ostrava, AR 2017/2018

Popis datového souboru

V datovém souboru [pripojeni_13.xlsx](#) najdete výsledky měření rychlosti internetového připojení u zákazníků, kteří si vyžádali servisní prohlídku. U každého servisního zásahu jsou uvedeny rychlosti připojení (Mb/s) před příchodem technika a rychlosti připojení po servisním zásahu. Také je uvedeno o jaký typ připojení se jednalo (ADSL/KABEL/OPTIKA) a geografické zařazení (město-centrum/město-okraj/venkov).

Obecné pokyny:

- Portfolio domácích úkolů budete odevzdávat postupně. Tj. nejdříve odevzdáte titulní stránku + úkol 1, následně doplníte úkol 2, atd.
- Jednotlivé domácí úkoly odevzdávejte vždy v termínu, který určil váš cvičící.
- Domácí úkoly zpracujte dle obecně známých typografických pravidel.
- **Všechny** tabulky i obrázky musí být opatřeny titulkem.
- Do domácích úkolů nevkládejte tabulky a obrázky, na něž se v doprovodném textu nebudete odkazovat.
- Bude-li to potřeba, citujte zdroje dle mezinárodně platné citační normy ČSN ISO 690.

Úkol 1

a) Presentujte strukturu datového souboru, tj. strukturu zákazníků, kteří si vyžádali servisní prohlídku dle typu připojení (ADSL/KABEL/OPTIKA) a geografické polohy (město-centrum/město-okraj/venkov). Použijte tabulku sdružených četností a výsledky vhodným způsobem vizualizujte.

b) Srovnajte zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika pro připojení typu KABEL a OPTIKA na základě explorační analýzy, data graficky prezentujte (histogram, vícenásobný krabicový graf) a doplňte následující tabulku a text.

Tab. 1: Výběrové charakteristiky zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika pro připojení typu KABEL a OPTIKA

Zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika (Mb/s)			Po odstranění odlehlých pozorování	
	KABEL	OPTIKA	KABEL	OPTIKA
rozsah souboru				
Míry polohy				
minimum				
dolní kvartil				
medián				
průměr				
horní kvartil				
maximum				
Míry variability				
směrodatná odchylka				
variační koeficient (%)				
Míry šikmosti a špičatosti				
šikmost				
špičatost				
Identifikace odlehlých pozorování – vnitřní hradby				
dolní mez				
horní mez				

Grafická prezentace sledovaného statistického znaku (vícenásobný krabicový graf + histogramy, resp. odhady hustoty pravděpodobnosti, q-q grafy):

Zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika pro připojení typu KABEL

Byly analyzovány záznamy servisního technika a z nich určeno zvýšení rychlosti připojení po jeho zásahu u ..... zákazníků s připojením typu KABEL (viz Tab. 1). Hodnoty zvýšení rychlosti připojení se pohybovaly v rozmezí ..... až ..... Mb/s. Hodnoty zvýšení rychlosti připojení ležící mimo interval ..... až ..... Mb/s byly identifikovány jako odlehlá pozorování a příslušná měření byla z dalšího zpracování vyřazena. / Žádné z měření nebylo identifikováno jako odlehlé pozorování. Níže uvedené výsledky pocházejí z analýzy datového souboru o rozsahu ..... zákazníků.

Průměrné pozorované zvýšení rychlosti připojení bylo ..... Mb/s, směrodatná odchylka ..... Mb/s. Polovině zákazníků bylo zjištěno zvýšení rychlosti připojení nižší než ..... Mb/s. (Podrobněji: U čtvrtiny zákazníků s připojením KABEL bylo zjištěno zvýšení rychlosti připojení nižší než ..... Mb/s, u čtvrtiny zákazníků bylo zjištěno zvýšení rychlosti připojení vyšší než ..... Mb/s.) Vzhledem k hodnotě variačního koeficientu (.....%) lze / nelze analyzovaný soubor považovat za homogenní.

Ověření normality zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika pro připojení typu KABEL na základě explorační analýzy

Na základě grafického zobrazení (viz .....) a výběrové šikmosti a špičatosti (viz Tab. 1, výběrová šikmost i špičatost leží / neleží v intervalu $(-2; 2)$) lze / nelze předpokládat, že zvýšení rychlosti připojení zákazníků s připojením KABEL má normální rozdělení. Dle pravidla 3σ / Čebyševovy nerovnosti lze tedy očekávat, že přibližně u 95% / více než 75% zákazníků s připojením KABEL lze očekávat zvýšení rychlosti připojení v rozmezí ..... až ..... Mb/s.

Obdobně lze popsat výsledky analýzy rychlosti připojení zákazníků s připojením typu OPTIKA.

Úkol 2

Porovnejte zvýšení rychlosti připojení po zásahu servisního technika u zákazníků s připojením typu KABEL a OPTIKA. Nezapomeňte, že použité metody mohou vyžadovat splnění určitých předpokladů. Pokud tomu tak bude, okomentujte splnění/nesplnění těchto předpokladů jak na základě explorační analýzy (např. s odkazem na histogram apod.), tak exaktně pomocí metod statistické indukce.

a) Vraťte se ke grafické prezentaci z úkolu 1 a vytvořte si úsudek o nárůstu rychlosti připojení u obou skupin zákazníků.

b) Určete 95% intervalové odhady středního nárůstu rychlosti připojení (resp. mediánu nárůstu rychlosti připojení) pro obě skupiny zákazníků (KABEL a OPTIKA). (Nezapomeňte na empirické i exaktní ověření předpokladů pro použití příslušných intervalových odhadů.)

c) Pro obě skupiny zákazníků (KABEL, OPTIKA) ověřte na hladině významnosti 5 %, zda je pozorovaný nárůst rychlosti připojení statisticky významný. (Nezapomeňte na empirické i exaktní ověření předpokladů vybraného testu.)

- d) Pokud je to možno, určete 95% intervalový odhad rozdílu středních hodnot nárůstu rychlosti připojení u zákazníků s připojením typu KABEL a OPTIKA. (Nezapomeňte na empirické i exaktní ověření předpokladů pro použití příslušného intervalového odhadu.)
- e) Čistým testem významnosti ověřte, zda je pozorovaný rozdíl průměrných nárůstů rychlosti připojení (resp. mediánů nárůstů rychlosti připojení) u zákazníků s připojením typu KABEL a OPTIKA statisticky významný na hladině významnosti 5%. (Nezapomeňte na empirické i exaktní ověření předpokladů vybraného testu.)

- d) Čistým testem významnosti ověřte, zda je rozdíl průměrných rychlostí připojení (resp. mediánů rychlostí připojení) před zásahem servisního technika pro jednotlivé typy připojení statisticky významný na hladině významnosti 5 %. Pokud ano, zjistěte, zda lze některé typy připojení označit (z hlediska jejich rychlosti připojení před zásahem servisního technika) za homogenní. (Nezapomeňte na ověření předpokladů pro použití zvoleného testu.)

Úkol 4

Analyzujte vliv městské části (centrum/okraj) na výskyt vysokorychlostního připojení (KABEL/OPTIKA).

a) Pomocí vhodné asociační tabulky prezentujte vliv života zákazníka v určité městské části na typ jeho vysokorychlostního připojení. Tabulku doplňte o řádkové relativní četnosti.

b) Analyzovanou závislost prezentujte pomocí vhodného grafu.

c) Určete alespoň jednu míru kontingence. Na základě posouzení vizualizace analyzované závislosti a nalezené míry kontingence posudte míru analyzované závislosti.

d) Určete šanci, že náhodně vybraný zákazník s vysokorychlostním internetem z města-centrum, nebo města-okraj má připojení typu OPTIKA, tj. šance, že zákazník s vysokorychlostním internetem z města-centrum má připojení typu OPTIKA a šance, že zákazník s vysokorychlostním internetem z města-okraj má připojení typu OPTIKA. (Komentujte.)

- e) Určete relativní šanci, že zákazník s vysokorychlostním internetem z města-centrum má připojení typu OPTIKA (včetně 95% intervalového odhadu) vzhledem k zákazníkovi z okraje města. Na základě svého zjištění určete, zda lze vliv místa připojení považovat za statisticky významný na hladině významnosti 5%.
- f) Servisní technik Dan má znalost pouze připojení typu ADSL a KABEL. Určete relativní riziko, že Dan nebude schopen závadu opravit (tedy, že zákazník má připojení typu OPTIKA), bude-li vyslán k zákazníkovi do oblasti město – centrum vzhledem k tomu, bude-li vyslán do oblasti město - okraj. Na základě svého zjištění určete, zda lze vliv bydliště zákazníka (město-centrum/město-okraj) na typ připojení (OPTIKA a ADSL/KABEL) považovat za statisticky významný na hladině významnosti 5 %.
- g) Ověřte, zda existuje závislost mezi výskytem typu připojení (ADSL/KABEL/OPTIKA) a bydlištěm zákazníka (město-centrum/město-okraj/venkov) pomocí Chí-kvadrát testu nezávislosti. Nezapomeňte ověřit předpoklady pro použití testu.

Nápověda k domácím úkolům

Jak identifikovat, zda jsou v datech odlehlá pozorování?

Emiprické posouzení:

- použití vnitřních (vnějších) hradeb, resp. z – souřadnice, resp. mediánová suřadnice,
- vizuální posouzení krabicového grafu.

Exaktní posouzení:

- Grubbsův test (parametrický test - vyžaduje normalitu dat)
- Deanův - Dixonův test (neparametrický test)

Jak naložit s odlehlými hodnotami by měl definovat hlavně zadavatel analýzy (expert na danou problematiku).

Jak ověřit normalitu dat?

Emiprické posouzení:

- vizuální posouzení histogramu,
- vizuální posouzení grafu odhadu hustoty pravděpodobnosti,
- Q-Q graf,
- P-P graf,
- posouzení výběrové šikmosti a výběrové špičatosti.

Exaktní posouzení:

- testy normality (např. Shapirův – Wilkův test, Andersonův-Darlingův test, Lillieforsův test, ...)

Jak ověřit homoskedasticitu (shodu rozptylů)?

Emiprické posouzení:

- poměr největší a nejmenší směrodatné odchylky,
- vizuální posouzení krabicového grafu.

Exaktní posouzení:

- F – test (parametrický dvouvýběrový test),
- Bartlettův test (parametrický vícevýběrový test),
- Leveneův test (neparametrický test).